

**BACHADON BO'YNI SARATONINI TARQALISHI VA NEOADYUVANT DAVO
USULLARI**

Qadamova Yu.

Olimova M.M.

Rajabov Sh.Y.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10643780>

Annotatsiya. Bachadon bo'yni saratonini e'tiborsiz qoldirish, ko'rsatkichlarining barqaror o'sishi, natijada retsidivlar va metastazlarning paydo bo'lishi tufayli birlamchi va metastatik bachadon bo'yni kasalliklarini kombinatsiyalangan va birgalikdagi radiatsiya davolash dasturlariga tizimli kimyoterapiyani (platina o'z ichiga olgan rejimlar) keng joriy etish imkoniyatlari o'rganilmoqda. Kimyoterapiya tufayli o'sma hajmini kamaytirish nafaqat radiatsiya terapiyasi samaradorligini oshirishga olib keladi, balki hayotning davomiyligi va sifatini oshirish uchun bachadon bo'yni saratonining lokalizatsiya qilingan retsidivlar va metastazlarini jarrohlik yo'li bilan davolashning tanlab olish imkoniyatini beradi.

Kalit so'zlar: рак шейки матки, адъювантная терапия рака шейки матки, бачадон бўйни саратони, бачадон бўйни саратонини самарали даволаш, adjuvant therapy for cervical cancer, cervical cancer, effective treatment of cervical cancer.

SPREAD OF CERVICAL CANCER AND NEOADJUVANT TREATMENT METHODS

Abstract. Due to the steady increase in cervical cancer neglect rates and, as a result, the occurrence of relapses and metastases, the possibilities of widespread introduction of systemic chemotherapy (platinum-containing regimens) in programs of combined and combined radiation treatment of primary and metastatic cervical cancer are being studied. Reducing the volume of the tumor due to chemotherapy not only leads to an increase in the effectiveness of radiation therapy, but also provides a selective possibility of surgical treatment of localized recurrences and metastases of cervical cancer to increase the duration and quality of life.

Keywords: cancer cervical matki, adjuvant therapy cancer cervical matki, cervical cancer, effective treatment of cervical cancer, adjuvant therapy for cervical cancer, cervical cancer, effective treatment of cervical cancer.

**РАСПРОСТРАНЕНИЕ РАКА ШЕЙКИ ШЕЙКИ И НЕОАДЮВАНТНЫЕ МЕТОДЫ
ЛЕЧЕНИЯ**

Аннотация. В связи с неуклонным ростом показателей запущенности рака шейки матки и, как следствие, возникновением рецидивов и метастазов, изучаются

возможности широкого внедрения системной химиотерапии (платиносодержащие схемы) в программы комбинированного и сочетанного лучевого лечения первичного и метастатического рака шейки матки. Уменьшение объема опухоли за счет химиотерапии не только приводит к увеличению эффективности лучевой терапии, но и обеспечивает избирательную возможность хирургического лечения локализованных рецидивов и метастазов рака шейки матки для увеличения продолжительности и качества жизни.

Ключевые слова: рак шейки матки, адъювантная терапия рака шейки матки, bachadon бўйни саратони, bachadon бўйни саратонини самарали даволаш, adjuvant therapy for cervical cancer, cervical cancer, effective treatment of cervical cancer.

Mavzuning dolzarbligi. Bachadon bo'yni saratoni ayollar salomatligiga jiddiy tahdid qiluvchi kasalliklardan biri hisoblanadi. Bachadon bo'yni saratoni nafaqat to'rtinchi eng keng tarqalgan ginekologik saraton, balki butun dunyo bo'ylab saraton o'limining asosiy sabablaridan biridir. 2018-yilda dunyoda bachadon bo'yni saratoni bilan qariyb 570 000 yangi kasallanganlar holati qayd etilgan[20,24]. Har yili shu kasallikdan 311 000 dan ortiq ayol vafot etadi. Dunyoda bo'lgani kabi O'zbekistonda ham bachadon bo'yni saratoni barcha yoshdagi ayollar o'rtasida tarqalishi bo'yicha ko'krak bezi saratonidan keying o'rinda turadi. Kasalliklardan o'lim ko'rsatkichi bo'yicha esa, ushbu hastalik barcha yoshdagi ayollar o'rtasida ko'krak bezi va oshqozon bezi saratonidan keying uchinchi o'rinni egallaydi[14,15,19,20,22]. JSST ma'lumotlariga ko'ra, har yili O'zbekistonda 1660 nafar ayol bachadon bo'yni saratoni kasalligiga chalinmoqda. Saratonning bu turini oldini olish borasida sinalgan va samarali strategiyalar mavjud. Ulardan biri –odam papilloma virusiga qarshi emlash. O'zbekistonda ham 2019-yil noyabr oyidan boshlab ushbu kasallikga qarshi 9-12 yoshli qizlarni emlash boshlangan[13,18].

Bundan tashqari O'zbekistonda bachadon bo'yni saratonini tekshirish va odam papilloma virusini (OPV) davolash dasturiga asoslangan yangi innovatsion milliy skrining tizimi joriy etilmoqda. Bachadon bo'yni saratonining 90% odam papilloma virusidan boshlanadi[13,16,18,21]. Muntazam skrining, erta tashhis qo'yish va o'z vaqtida davolash bachadon bo'yni saratoni bilan og'rigan bemorlarni davolay oladi[3,6,9,11,12]. Ushbu uchta yondashuv muvaffaqiyatli amalga oshirilsa 2050-yilga kelib, yangi holatlarni 40% ga kamaytirish va dunyo bo'ylab 5 millionga yaqin o'limning oldini olish mumkin. JSSTning O'zbekistondagi vakili Leanne Kuppens deydi: «Bachadon bo'yni saratoni yo'q qilingan birinchi saraton bo'lishi mumkin. Ayollarni muntazam skrining qilish va qizlarni odam papilloma virusiga qarshi emlash orqali biz bachadon bo'yni saratoni bilan kasallanishni kamayтира olamiz[1,5,8,18,21].

Neoadyuvant terapiya-jarrohlik bilan davolashdan oldin terapevtik vositalarni organizmga yuborish. Neoadyuvant terapiya o'smani hajmini kichraytirishga qaratilgan bo'lib, shu bilan muolajalarni osonlashtiradi va muvoffaqiyatli bo'lish ehtimolini oshiradi. Neoadyuvant terapiyaga kimyoterapiya, radiatsiya terapiya, gapmon terapiya kiradi[16,17,23].

O'tgan asrning 80-yillaridan beri onkologlar saraton to'qimalarida gipoksik hujayralar o'lishini kamaytirish orqali o'simta o'choqlarini qisqartirish uchun radioterapiyadan oldin bachadon bo'yni saraton uchun neoadyuvant ximioterapiyadan foydalanishga harakat qilishdi. Bachadon bo'yni saraton uchun operatsiyadan oldingi neoadyuvant ximioterapiya birinchi marta 1988 yilda Benedetti va boshqalar tomonidan xabar qilingan, mahalliy rivojlangan bachadon bo'yni saratonini davolash uchun kombinatsiyalangan kimyoterapiyadan foydalanganlar. Ushbu tadqiqotda bemorlar 75,7% javob darajasiga erishdilar va kimyoterapiya bilan davolangan barcha bemorlar radikal histerektomiyadan o'tkazildi[16,17,19,20,21,23]. O'shandan beri operatsiyadan oldingi neoadyuvant ximioterapiya asta-sekin bachadon bo'yni saratonini davolashning umumiy usuliga aylandi. Neoadyuvant ximioterapiya hatto rivojlangan (III bosqich) bachadon bo'yni saraton bilan og'rigan bemorlarda muvaffaqiyatli jarrohlik rezektsiya potentsialini oshirish uchun sinab ko'rildi va ma'lum muvaffaqiyatlarga erishdi. Bundan tashqari, so'nggi yillarda juda ko'p tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, erta bachadon bo'yni saraton bilan og'rigan bemorlar operatsiyadan oldingi neoadyuvant ximioterapiyadan keyin tug'ilishni saqlab qolishgan. Intensivlashtirilgan usulning afzalliklari nafaqat o'simta ustidan lokal nazorat qilish, balki standart kimyoterapevtik rejimlarga nisbatan o'simta hujayralarini eng qisqa vaqt ichida deaktivatsiya qilishning taxminiy imkoniyati va shu bilan uzoq muddatli davolash natijalarini yaxshilashdir[2,4,7,10,12].

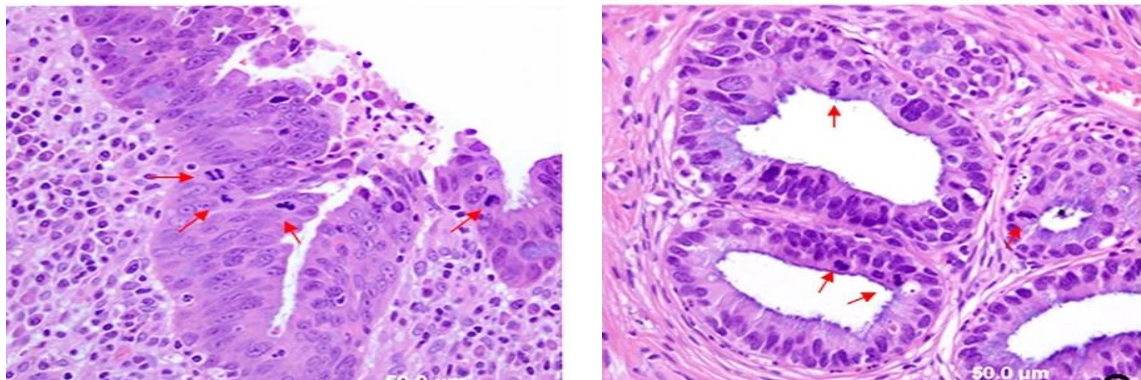
Ilmiy tadqiqot ishning maqsadi Xorazm viloyatida bachadon bo'yni saraton bo'lgan ayollarda neoadyuvant davo o'tkazgan holda umumiy yashovchanligini uzaytirishdan iborat.

Olingan natijalar va ularni taxlil qilganimizda davolashning oxirida bemorning dinamik monitoringi birinchi 2 yil davomida har chorakda, so'ngra har olti oydan 2 yilgacha bo'lgan davrda amalga oshirildi. Agar yassi hujayrali bachadon bo'yni saraton nolinchi bosqichda aniqlansa, o'z vaqtida davolash deyarli 100% tiklanish imkoniyatini beradi. Bachadon bo'yni saratonining I bosqichida retsidivlarsiz besh yillik yashovchanlik ulushi 82%, II bosqich - 78%, III - 46% ni tashkil qildi.

Bachadon bo'yni yassi hujayrali saraton bachadon bo'yni saratonining gistologik bir turi bo'lib, bachadon bo'yni qin qismini qoplaydigan ko'p qavatli yassi epiteliyadan rivojlanadi. O'tkazilgan tadqiqotlaridan ma'lum bo'lishicha, bachadon bo'yni saratonining ushbu gistologik

turi 75-83% hollarda tashxis qilindi, bachadon bo'yni adenokarsinomasi 14-21%, kam differensiallangan saraton 11,1% va bachadon bo'yni boshqa xavfli o'smalari 1,2%gacha aniqlandi.

Gistologik jihatdan tadqiq qilinganida quyidagi ma'lumotlar olindi:

1 rasm. Bachadon bo'ning endocervical saratoni, carcinoma in situ

Bachadon bo'yni yassi hujayrali saratonining maksimal chastotasi 40-60 yoshdagi ayollarda uchradi. Yassi hujayrali bachadon bo'yni saratoni holatlarining 35% dan ortig'i allaqachon rivojlangan bosqichda aniqlandi va bu holat kasal-likning prognozi va natijalariga salbiy ta'sir qildi. Profilaktika strategiyasini ishlab chiqish va ayollarni bachadon bo'yni saratoni bo'yicha ommaviy skriningdan o'tkazish amaliy ginekologiya va onkologiyaning ustuvor vazifalari hisoblanadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, saratonga qarshi dorilar, bir tomondan, DNK reparatsiya mexanizmining buzilishi natijasida o'sma hujayralarining radiatsiyaviy shikastlanishi, o'sma hujayralarining radiatsiya shikastlanishiga eng sezgir bo'lgan hujayra siklining fazalariga kirishining sinxronizatsiyasi, dam olish bosqichida o'sma hujayralari sonining kamayishini kuchaytirsak, boshqa tomondan, "devitalizatsiya" qobiliyatini namoyish etib, gipoksiyada radiatsiyaga chidamli o'sma hujayralari o'zlari saratonga qarshi dorilar nafaqat sitostatik ta'sirga ega, balki asosiy o'sma va mahalliy metastazlarga qarshi, uzoqdagi metastazlarga ham ta'sir qilishi mumkin.

REFERENCES

1. Алгоритмы диагностики и лечения злокачественных новообразований // «Профессиональные издания», сборник научных статей. — Минск, 2012. 266–277 с.
2. Виды, Крыстина Диагностика рака шейки матки / Крыстина Виды, Юзеф Керски. - М.: Польское государственное медицинское издательство, 2017. - 128 с.

3. Заболевания шейки матки. Клиника, диагностика, лечение. Учебное пособие / Т.В. Овсянникова и др. - М.: МЕДпресс-информ, 2013. - 673 с.
4. Инвазивный рак шейки матки и беременность. Клинические рекомендации ESGO, 2017)/ Жордания К.И., Паяниди Ю.Г., Хохлова С.В., Козаченко В.П., Адамян Л.В.// Онкогинекология. – 2018 - №2.
5. Кинг, Тери Астрологический гороскоп на 2005 год. Рак (21 июня - 22 июля) / Тери Кинг. - М.: ФАИР-Пресс, 2015. - 208 с.
6. Максимов С.Я. и др Комплексное лечение рака шейки матки. Методические рекомендации /. - М.: Н-Л, 2017. - 106 с.
7. Коротких, Наталья Лучевая терапия рака шейки матки при полирадиомодификации / Наталья Коротких. - М.: LAP Lambert Academic Publishing, 2012. - 104 с.
8. Рак шейки матки. Клинические рекомендации министерства здравоохранения Российской Федерации, 2017 г.
9. Рак шейки матки. Карманный справочник. Европейское Общество Онкогинекологов (ЭСГО), 2018 г.
10. Рак шейки матки. Клинические рекомендации министерства здравоохранения Российской Федерации, 2017 г.,
11. Стерн, П.Л. Вакцины для профилактики рака шейки матки / П.Л. Стерн. - М.: МЕДпресс-информ, 2022. - 141 с.
12. Титова, В.А. Автоматизированная лучевая терапия рака органов женской половой системы (шейки матки, эндометрия, яичников, вульвы, влагалища) / В.А. Титова. - М.: Медицина, 2020. - 113 с.
13. American Cancer Society // Treating Cervical Cancer. — 2020
14. Flanagan M.R., Zabor E.C., Romanoff A. et al. A comparison of patient-reported outcomes after breast-conserving surgery and mastectomy with implant breast reconstruction. Ann Surg Oncol 2019;26:3133–3140 p.
15. Giuliano A.E., Ballman K.V., McCall L. et al. Effect of axillary dissection vs no axillary dissection on 10-year overall survival among women with invasive breast cancer and sentinel node metastasis: The ACOSOG Z0011 (Alliance) randomized clinical trial. JAMA 2017; 318: 918–926 p.
16. Morrow M., Khan A.J. Locoregional management after neoadjuvant chemotherapy. J Clin Oncol 2020;38(20):2281–2289 p.

17. Рахметова М. Р. и др. ОСОБЕННОСТИ ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ ЭНДОКРИННОГО БЕСПЛОДИЯ //Academic research in educational sciences. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 722-728.
18. Navruzovna K. N. et al. Biochemical changes in hepatocyte subcellular fractions in experimental ischemic stroke //Вестник науки и образования. – 2019. – №. 7-2 (61). – С. 57-59.
19. Khurbanova N. et al. THE STATE OF ANTIOXIDANT SYSTEM OF MITOCHONDRIAL FRACTION OF THE HEPOTOCYTE IN EARLY TERMS OF ISHEMIC STROKE IN WHITE RATS //Интернаука. – 2017. – №. 12-2. – С. 51-53.
20. Kurbanova N. N. et al. BIOCHEMICAL CHANGES IN HEPATOCYTE SUBCELLULAR FRACTIONS IN EXPERIMENTAL ISCHEMIC STROKE.
21. Мехмонов М. С. и др. Полимеризация 3-метил-2-метакрилоиламино-хиназолона-4 //Наука, техника и образование. – 2019. – №. 3 (56). – С. 11-14.
22. Курбанова Н. Н. и др. РЯД ОСОБЕННОСТЕЙ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ ОРГАНОВ ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ СРЕДИ СТУДЕНТОВ УРГЕНЧСКОГО ФИЛИАЛА ТАШКЕНТСКОЙ МЕДИЦИНСКОЙ АКАДЕМИИ //Инновационное развитие современной науки: проблемы, закономерности, перспективы. – 2019. – С. 147-149.
23. Yuldashevich J. K., Maksudbekovna B. A., Navruzovna K. N. PECULIARITIES OF DISTRIBUTION OF TRAFFIC ACCIDENTS IN KHOREZM REGION BY POPULATION AND AGE //The Role of Sciences in the Formation of Unusual Thinking Skills in Young Students: International Scientific-Practical Conference (Czech). – 2023. – С. 13-15.

MODERN SCIENCE
& RESEARCH